

EUSKAL MUSIKA-DANTZA ETA NORTASUNA

HERRIKO KULTUR TALDEEN
TESTIGANTZA

- *"Euskal Herrian, ikusi ahal izan dut, bizi ahal izan dut, dantzak, kantuak eta musikak ez dute deus ikustekorik ikusgarrien munduarekin. Bakarrik herri baten biziaren adierazpen naturalak dira."*

Miguel Angel Estrella, argentinar piano-jolea

GIZARTEAN MUSIKA ETA DANTZAREN HELBURU eta FUNTZIO

OROKORRAK (Alan Merriam)

- Emozioen adierazpena
- Gozamen estetikoaren funtzioa
- Aisiaren funtzioa
- Adierazpena - komunikazioaren funtzioa
- Sinbolo irudikapenaren funtzioa
- Konformismo eta gizarte arautegiko errespetuaren balorazioa
- Gizarte erakundetarako eta erlijio erritoaren laguntzaile funtzioa
- **Gizarte integratzeorako kontribuzioa**
- **Kulturaren egonkortasun eta bere jarraipenaren kontribuzioa**

- **Folk musika-dantza** herriak egindakoa edo herrietako sustraietakoa da.
- Askotan, "**musika herrikoia**", "**musika tradizionala**" eta "**munduetako musikak**" sinonimotzat hartzen ditugu

Euskal musika-dantza tradizionalaren IKUSPEGIA

- Folklorea **herri baten kultura tradizionalak** bere baitan biltzen dituen materiez osatua dago: musika, erritua, mitologia, abestiak, jokoak, dantzak, esaera zaharrak, kondairak, eta abar.
- Musika-Dantza tradizionalaren mundua, herri-tradizioak direlakoak osatzen duten materietako bat da, **herri mailako manifestazioak** dira eta berauek egoera berezi baten inguruan eman ohi dira: "Jaiak".
- Jaiak erritmo astronomikoarekin, urteko sasoiekin, eguraldi aldaketekin, lan eta aisialdi erritmoarekin zerikusia dute. Era berean, garrantzitsua da hauek Elizak bere jaietarako emandako egutegiarekin elkartzea.

(Euskal Dantzarien Biltzarrako web gunetik hartuta)

Euskal musika-dantza tradizionalaren IKUSPEGIA

Folklorea da, zalantzarik gabe, gizarte bat ongien definitzen duen ekintza kulturala, eta musika-dantza tradizionalak, belaunaldi-belaunaldi mendeetan zehar gorde direnak, horren lekuko bikaina. Bertan, leinuen kulturako eta aurre-historiako ezaugarriez gain era guztietako eragin eta nahaste kulturalak ikus daitezke.

(**Euskal Dantzarien Biltzarrako** web gunetik hartuta)

<http://www.euskaldantzarienbiltzarra.com/euskera/html/nuestras.htm>

Euskal musika-dantza tradizionalaren IKUSPEGIA

“Ihesean korrika doan elefante taldea”

- **Norabide argirik gabe** ari den sektorea irudikatu nahi nuen adibide horrekin.
- Nire irudimenean sortutako elefante ihes, **uxaldi** horretan bakoitza norabide batean doa, batzuk aurrerantz, beste batzuk atzerantz, beste batzuk eskumarantz... Eta harrotzen duten hautsaren eraginez ez dute ikusten taldean jarraitzen duten korrika ala bakarrik doazen.

(Oier Araolaza, Berrian, 2007ko ekainean)

Galderak-KEZKAK:

- Euskal musika – dantza edukiaren lanketa?
- Euskal musika – dantzaren transmisioa?
- Euskal musika – dantzaren balorapena?
- Eskoletan (arautu eta arautu gabeko eremuetan)
euskal musika – dantzaren presentzia?

HAUTESKUNDEAK dira eta...

Zein asmo dituzte alderdi politikoek m

Iturria: dantzan.com — 2009/02/28

EUSKAL MUSIKA – DANTZA TRADIZIONALA

Ahoz nahiz idatziz, belaunaldi-belaunaldi transmititzen den eta denboraren poderioan finkatzen den kultur ondarea eta portaera multzoa.

Sinonimoak: *ohitura* – *aztura* – *ekandu* – *usadio*

Antonimoak: *berritasun* – *gaurkotasun* – *modernotasun*

VS

EUSKAL MUSIKA – DANTZA HERRIKOIA

1. Herri xehearen aldekoa, herrizalea.
2. Herri xeheari dagokiona.

- **ONDAREA - TRADIZIOA**
- **ERREPIKAPENA - TRANSMISIOA**
- **NORTASUNA - IMAGINARIOA ???**
- **KULTUR IRUDIKARIA - IDEARIOA ???**

- 1. NORTASUNA - IMAGINARIOA**
- 2. KULTUR IRUDIKARIA - IDEARIOA**
- 3. TRANSMISIOA**
- 4. ONDAREA - TRADIZIOA**

IKURRA: HERRITIK HERRIRA ETA HERRIAREKIN

- TESTUINGURUA: herria (herriko sinboloak) eta herriko biztanleak – ***NORTASUNA eta IMAGINARIOA***
- KULTUR IRUDIKARIA: herriko kultur taldeak – ***IDEARIOA***
- SORKUNTZA: sortze lanak – ***TRANSMISIOA***
- ONDORIOAK: lorpenak, gatazkak – ***ONDAREA***

Euskal musika-dantza herrikoiairen adibidea:
Arrasateko **ERREMENTARI DANTZA** 1993tik gaur arte

NORTASUNA – IDEARIOA – TRANSMISIOA – ONDAREA

DRAGOIA

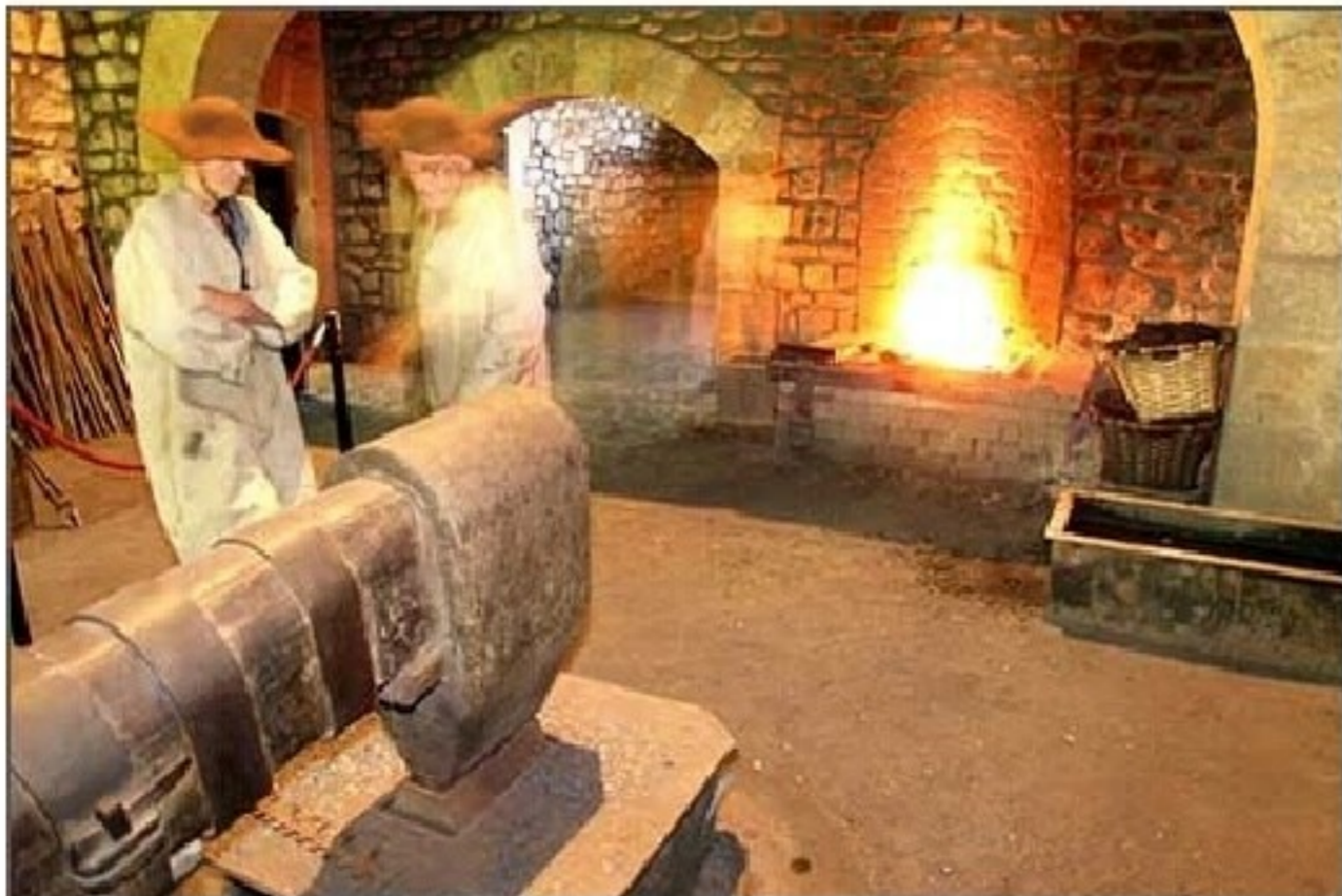
NORTASUNA

IMAGINARIOA

SUA-LURRA-HAIZEA

NORTASUNA ETA IMAGINARIOA

ERREMENTARIAK

SUA-URA-LURRA-HAIZEA

Arrasate-Mondragon izenaren jatorria

- Arrasate hitzaren etimologia ez dago argi, baina ate eta arras (arratsaldea, iluntzea) terminoak barne ditu; honenbestez, iluntzeko atea bezalako zerbait izan liteke bere esanahia. Beste batzuen ustez arresi eta ate hitzen arteko loturatik dator, herriko harresian ziren ate ugariaren ondorioz.
- Kondaira batek dioenez, **Mondragon** izena aspaldian herritarrak beldurtzen zituen Santa Barbara - Muru mendiko **herensuge** baten oinarritzen da. Eskualdeko **olagizonek garaitu zuten dragoi hau**, eta honenbestez jaso zuen izen hau herriak. Historiagileek diotenez, ordea, izena ez dago kondairan oinarrituta; beraien ustez, kondaira ondoren asmatutakoa da, izena arrazoitzeko, eta berau erregearen burutaldia baino ez zen izan.

NORTASUNA ETA IMAGINARIOA

Aztarnak

Arrasate, Iturriotz kalean: Artazubiagako Bañez Jauregia XVI. mendekoa

Sarrerako balkoi nagusiaren gainean oso esanguratsua den armarri bat ageri da, bertan sutan dauden aizkorak daramatzaten bi esku dorreari su ematen ageri baitira. Armarriaren kondaira batek zera errezatzen du “**pro nostri generis libertate combusta**”, gure estirpearen askatasunean erreta: Juan Bañezi buruz ari dira, honek Oñatiko Jaunaren kapritxoetatik ihes egiteko, bere Bedoñako Artazubiagako etxearisu eman bazion.

Sarrerako ate nagusiaren dintelaren gainean, ondorengo inskripzio hau irakur daiteke: “Solus Labor Parit Virtutem; Sola Virtus Parit Honorem” (**bertutearen iturri, soilik lana da; soilik bertuteak sortzen du ohorea**).

- Zer: Euskal herriko musika-dantza sustatzeko eta errotzeko.
- Zertarako: Herriko euskal musika-dantzaren fundazioa sortu eta garatu. **HERRIKO MUSIKA-DANTZA ETXEA**
- Nola: Herriko talde guztiak onarturik. Egitasmoa eta ekimen propioak zein globalizatuak aurrera eramaten

- Nortasuna-Imaginarioa eta Idearioaren arteko loturak:
  - Jaiaren oinarriak eta ohiturak: erritual paganoak → San Juan Sua
  - Naturarekin loturak eta egiturak
  - Pertsonaiak
  - Garaia eta kokapena
  - Helburu eta gogo oinarriak

TRANSMISIOA - SORKUNTZA

- DRAGOIA: diseinua eta garapena
- MUSIKAK
  - Suite - Egitura: zatiak eta esanahiak (pasakallea- harrera koplak-alkatearen agurra – ingurutxoak – polka)
  - Erritmoa: motibo nagusia -> **Mailuaren hotsa**
  - Melodiak: eskala motak, zahar ukitua
  - Instrumentuak: euskal musika tresnak formazio arrunt uztartuz
- DANTZAK
  - Euskal dantza ezberdineko pauso arruntak hartuz
  - Uraren tankerako egiturak
  - Alkatearen agurra: bakarreko ekintza
  - Beste zatietan: bikote mistoen jarduerak eta higidurak (kopla kantatzen, makilekin jolasten).
  - Jantziak
- KOPLAK

Lan sormenak

Koplak

Musika: Jose Ramon Vitoria - Hitzak: Jon Iñaki Izarzelaia

Lan sormenak

Ingurutxo

Lan sormenak

Polka

- Hasierako “gatazkak”
  - Talkak beste ekimenekin (denbora eta espazioan)
  - Ohituraren aldaketak (familiak, gazteak,...)
  - Herriko ekimena: aurrekontua
- Herriaren onarpena eta barneraketa: kontzientzia, balorapena,...
- Egungo egoera:
  - Dantzariak : kopurua, urteroko ikastaroak
  - Musikoak : formakuntza, ikuspegi pedagogikoa,...